

Cinc poemes de Thom Gunn

Nota

Thom Gunn (de nom complet Thomson William Gunn) va néixer el 29 d'agost de 1929 a Gravesend, ciutat del comtat de Kent, al sud-est d'Anglaterra. Va estudiar a la University College School de Londres, i posteriorment al Trinity College de Cambridge, on el 1953 es va graduar; abans d'aquest any ja havia publicat en pamflets els seus primers poemes. El 1954 emigra als Estats Units per ensenyar a la Stanford University de Califòrnia, i el 1958 entra a treballar a la Universitat de Berkeley, s'instal·la a San Francisco i comença a viure amb un jove americà amb el qual encara ara comparteix la vida. El 1954, l'any que marca d'Anglaterra, publica el seu primer llibre de poemes: *Fighting Terms*, al qual seguirà, tres anys després, *The Sense of Movement*. Amb *My Sad Captains* (1961), Gunn serà reconegut per la crítica britànica com un dels millors poetes anglesos apareguts després de la Segona Guerra Mundial; així, C.B. Cox i A.E. Dyson escrivien l'any 1963: «Amb poc més de trenta anys, Gunn promet ser un dels poetes més valents i excepcionals del seu temps». El 1962, publica una antologia comuna amb Ted Hughes (Gunn va conèixer Hughes i la dona d'aquest, Sylvia Plath, a l'època de Cambridge): *Selected Poems*. Seguiran els llibres *Positives*, del 1966 (es tracta d'un grup de poemes de tema londinenc il·lustrats amb fotografies del seu germà Ander Gunn), i *Touch* (1967), un altre dels títols cabdals de la seva producció. Dos anys més tard, apareix la primera antologia en solitari del poeta: *Poems, 1950-1966: A Selection*. El 1971, publica *Moly*; el 1975, *Jack Straw's Castle*; i el 1979 apareix la seva segona antologia, fins ara l'última: *Selected Poems, 1950-1975*, que inclou poemes des del seu primer llibre fins a *Jack Straw's Castle*. No fa gaire, amb seixanta-dos anys, Thom Gunn ha donat a llum un altre llibre, *The man with night sweats*, en què la reflexió sobre el problema de la sida juga un paper predominant.

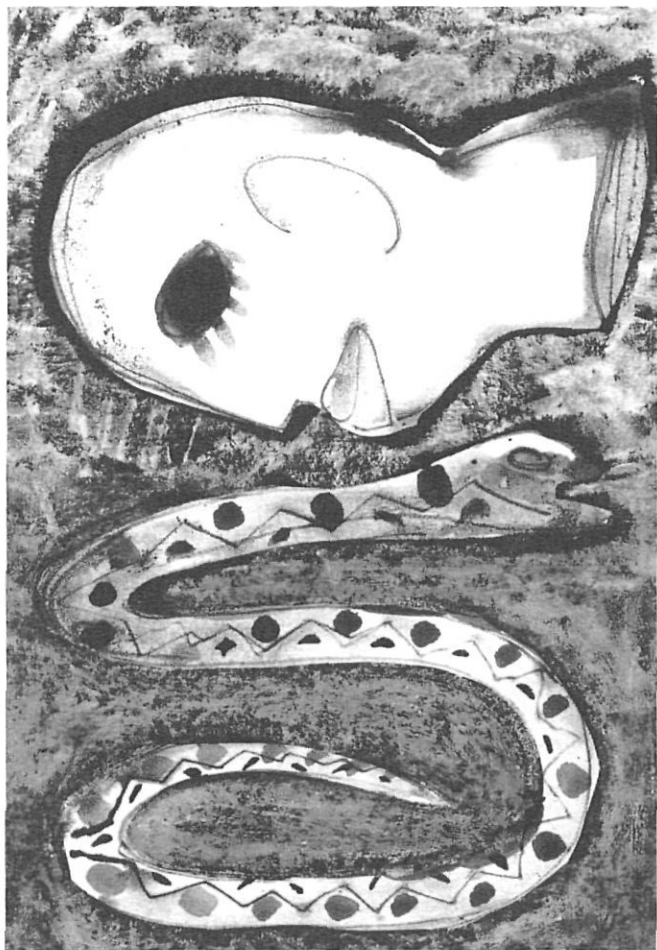
Thom Gunn pertany a l'anomenada «generació dels cinquanta», juntament amb Philip Larkin i Ted Hughes; de fet, els *Selected Poems* de Gunn i Hughes havien de comptar també amb la col·laboració de Larkin, que no ho va poder fer per qüestions de drets editorials. Malgrat les evidents diferències que hi ha entre ells, aquests tres poetes tenen més d'una característica en comú: no n'és la menys important el rigor formal, que bandeja definitivament les experiències del «free verse» dels poetes anglesos immediatament anteriors. De tots tres, és sens dubte Larkin

el més conegut entre nosaltres, i l'únic que ha estat traduït al català; de Gunn, el més jove de la generació, no hi ha ni un sol llibre traduït ni al català ni al castellà (ni que jo sàpiga tampoc al francès), tot i la qualitat indubtable que té la seva obra. El lector podrà fer-se una idea, amb la traducció dels poemes que he triat, dels trets definitoris de la poesia de Gunn: l'experimentació formal a partir dels cànons establerts per la tradició, un esperit lúcid i crític que en cap moment no renuncia a la reflexió poètica sobre el món, i una concepció moderna de la poesia que sap combinar alhora una important intel·ligència creadora, un llenguatge brillant i efectiu i una gran càrrega d'humanisme.

Els cinc poemes triats pertanyen als següent llibres de Gunn: «Domador i falcó», a *Fighting Terms*; «Al darrere del vent del nord» i «Capitol de tardor en una novel·la», a *The Sense of Movement*; «Examinant el cargol», a *My Sad Captains*, i «La deessa», a *Touch*. Pel que fa a la traducció, he reproduït l'estructura de la rima en aquells poemes que eren rimats en l'original; així mateix, m'he servit de diversos metres (des de la mètrica accentual a la complexa, passant per l'anisòsil·labisme i l'isòsil·labisme) per tal de ser fidel a la varietat de ritmes de la producció de Gunn, poeta molt donat a apartar-se de la mètrica tradicional anglesa.

Jordi Sala

DOMADOR I FALCÓ

Jo, que em creia ser tan potent,
sóc dòcil quan em prens, i em dol
ja no poder ser prou rabent
per volar per tu i demostrar
que, quan volo, sols puc volar
manat pel teu control.

Fins quan volo ple de vigor
ja no respiro llibertat;
em vas marcar amb el teu amor
fent-me cec als altres ocells:
l'hàbit dels teus mots són cimbell
que m'han encaputxat.

Volo, com feia antigament,
i zigzaguejo i plano lluny,
però sols tinc l'anhel punyent,
en el meu somni agosarat,
de ser atrapador i atrapat
aquí, sobre el teu puny.

Em mig civilitzes, però,
domant-me amb aquesta destresa.
Tenint ulls sols per tu, tinc por
de perdre, perdo per guanyar,
i decideixo de triar
el domador per presa.

AL DARRERE DEL VENT DEL NORD

Tota la calor de l'estiu s'emmagatzemava en el fenc;
a sota, els abeuradors d'aigua van congelar-se; el noi
pujava cada nit els esglaons de darrere els estables
i allí, enfonsat dins les mantes, sentia
com xiulava el vent bondadós, però al final es va adonar
que era ben esmolat i que li omplia el cap, l'olor del fenc.

Allà dintre els estables, ben abrigat, va despertar-se.
Provenint de l'estiu, baixant a través de l'hivern,
va anar a parar en un aire que no observava estacions:
que li negava el canvi, perquè sempre era allí,
glaçant-li la memòria fins a deixar-la entumida, escaldant
el castell de l'hivern, l'olor del fenc.

Els mossos ja ho sabien, però solament li van dir
que allò en què ens convertim és fenc. Altres olors,
cavalls, fems, suor fresca, cuiro i mortalitat
dolça, va trobar-les al nord.
Allí xisclava tot el dia la seva germana de l'est,
que escombrava els estables deixant-los nets de brins de fenc.

LA DEESSA

Quan un peix sense ulls se la troba
fent camí amunt, a poc a poc
tomben junts cap a les rieres
fosques. Però nua, i buscant
com un vent, no admetrà entrebancs,
cap ni un, i explota cap enlaire

per avencs i coves estretes,
buscant un desguàs. No alentida
pel foc, la pedra, fang o argila,
arriba després al residu
ple d'aigua suau i abundant,
que tanmateix no li dissipa

l'alè; i mira!: la farigola
fent una olor forta; les rates
criant, criant, en els seus caus;
i el soldat que hi ha en aquell banc
del parc, el coll del pardessú
pujat, esperant tot el vespre

una dona, qualsevol dona,
el vestit cenyit sobre el cul
com un udol cap a la lluna.
Dea, Proserpina, nosaltres
som (vulnerables, tremolosos)
els que et fem parar en l'abundància.

EXAMINANT EL CARGOL

El cargol va avançant a través d'una nit
de cel verd, perquè l'herba està plena
d'aigua fresca i ensostra
el camí lluminós que va fent, on la pluja
ha enfosquit la foscor de la terra.
Va endavant per un bosc de desig;

amb prou feines belluga les banyes, tan febles,
mentre caça. No puc explicar
quin poder hi ha en l'esforç, allà xop
de propòsits, i sense saber res de res.
El furor d'un cargol, ¿què pot ser?
Només sé que més tard,

si apartés tots els brins que cobreixen el túnel
i veiés el solc prim
de trencada blancor travessant aquell jaç,
mai no hauria pogut
imaginar la lenta passió
d'aquell deliberat anar endavant.

CAPÍTOL DE TARDOR EN UNA NOVEL·LA

Mme. Une Telle passeja pel bosc (una mica
malalta d'oci, i tanmateix no menys bonica)
pausadament, sempre amb el jove preceptor;
els volten sil·labes omeses d'una queixa
que els va gelar fa temps l'instint i la calor.

El sol és lluny; gens suats, omplen la novel·la
igual que rere un vidre es veu una aquarel·la.
De sobte, ell dóna un cop de peu amb brusquedat.
Però hem de creure que les fulles que així escampa
cauran altra vegada al lloc d'on s'han alçat.

Per l'aire plana el fort enuig del preceptor,
que no canvia res: transcorre l'acció
cap a l'estany, on sempre fan llargues estades;
ja ve el marit, parlant amb el seu capatàs
dels caçadors furtius i les tanques trencades.

Tossut! N'hi ha un en llibertat que no se'n va,
que té un ratolí mort agafat a la mà:
ara les tanques deixen a fora la caça;
mira el teu feu, com fa girar-li el para-sol,
com dubta al delicat parany de l'amenaça.

Aquí vénen de dia per palpar amb delit
els fugaços desigs que els turmenten de nit;
la saba baixa a poc a poc, i a tot el terra
ressonen constantment les paraules que han dit:
ara, callats, contempen la ingràvida serra.

Abandonen per fi el seu indret preferit,
continuant la marxa amb un aire afligit;
ella pren la labor, i ell, ple de paciència,
recita al jovenet els deserts sobre un globus,
i les fulles batent el vidre amb violència.

